

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

**AZ ALACSONYABB KÖVETELMÉNYSZINTŰ
KÉTNYELVŰ ÁLTALÁNOS ISKOLAI PROGRAM
KIVITELEZÉSI ÚTMUTATÓJA**

AZ ALACSONYABB KÖVETELMÉNYSZINTŰ KÉTNYELVŰ ÁLTALÁNOS ISKOLAI PROGRAM
KIVITELEZÉSI ÚTMUTATÓJA

Az anyag előkészítésében részt vettek:

Štefan Varga, Dvojezična osnovna šola Genterovci/Göntérházi Kétnyelvű Általános Iskola

Spomenka Juretič, Dvojezična osnovna šola II Lendava/2. Sz. Lendvai Kétnyelvű Általános Iskola

Vida Gomivnik Thuma, Zavod Republike Slovenije za šolstvo/SZK Oktatási Intézete

Vlado Milekšič, Zavod Republike Slovenije za šolstvo /SZK Oktatási Intézete

Irena Kumer, Zavod Republike Slovenije za šolstvo/SZK Oktatási Intézete

Szakcsoport, Dvojezična osnovna šola II Lendava/2. Sz. Lendvai Kétnyelvű Általános Iskola

Kiadta: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport/SZK Oktatási és Sportminisztériuma,
Zavod RS za šolstvo/SZK Oktatási Intézete

A Minisztérium részéről: dr. **Simona Kustec**

Az Intézet részéről: **dr. Vinko Logaj**

A szlovén szöveget szerkesztette: **Spomenka Juretič**

A szlovén szöveget lektorálta: **Valerija Horvat**

Ljubljana, 2022

A Szlovén Köztársaság Közoktatási Szaktanácsa a 161. ülésén, 2013. december 19-én fogadta el.

Magyar nyelvre fordította: Livija Horvat

Magyar nyelvi lektor: Písnjak Mária

TARTALOM

1 BEVEZETŐ.....	4
2 AZ ALACSONYABB KÖVETELMÉNYSZINTŰ KÉTNYELVŰ ÁLTALÁNOS ISKOLAI	5
PROGRAM CÉLJAI	5
3 AZ ALACSONYABB KÖVETELMÉNYSZINTŰ KÉTNYELVŰ ÁLTALÁNOS ISKOLAI	6
PROGRAM MÓDOSÍTOTT ÓRATERVE	6
4 TANÍTÁS.....	8
4.1 A tanítás megszervezése	9
5 FORRÁSOK.....	12

1 BEVEZETŐ

A Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakott területén működő kétnyelvű általános iskolák a Szlovén Köztársaság nevelési és oktatási rendszerének szerves részét képezik. Az általános iskoláról szóló törvény alapján a kétnyelvű általános iskolákban a szlovén és a magyar nyelv is tanítási nyelv. A kétnyelvű általános iskolára valamennyi idevágó törvény, szabályzat, rendelet, irányelv és útmutató vonatkozik. A kétnyelvű általános iskola szerepéről és feladatairól részletesebben Az olasz és a magyar nemzeti közösségnek a nevelés és oktatás terén levő különjogairól szóló törvény rendelkezik.

A sajátos nevelési igényű gyermekek programjainak a felújításával foglalkozó országos bizottság javaslatára az SZK Közoktatási Szaktanácsa 2003. július 3-i 59. ülésén elfogadta az alacsonyabb követelményszintű kilencosztályos kétnyelvű általános iskola programját.

A Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakta területén a kilencosztályos általános iskolai program bevezetésével érvényét veszítette a Kétnyelvű speciális általános iskolában tanulók oktatásának szervezéséről szóló rendelkezés érvényessége (elfogadva az SZK Közoktatási Szaktanácsa részéről, SZK Hiv. Lapja, 30/76 sz.).

Az olasz és a magyar nemzeti közösségnek a nevelés és oktatás terén levő különjogairól szóló törvény 5. cikkelye alapján a nevelési és oktatási programok kivitelezési útmutatói a nemzeti közösségek nevelési-oktatási programjainak a részét képezik.

Az alacsonyabb követelményszintű kilencosztályos kétnyelvű általános iskolai program kivitelezési útmutatója az I., II. és III. oktatási-nevelési szakaszra vonatkozóan meghatározza azokat a módosításokat és feltételeket, amelyek biztosítják a kétnyelvű iskola céljainak és feladatainak a sikeres megvalósítását.

2 AZ ALACSONYABB KÖVETELMÉNSZINTŰ KÉTNyelVŰ ÁLTALÁNOS ISKOLAI PROGRAM CÉLJAI

Az enyhe értelmi fogyatékkal élő tanulók nevelése és oktatása a nemzetiségileg és nyelvileg vegyesen lakott területen működő kétnyelvű általános iskolában – Az alacsonyabb követelményszintű kétnyelvű általános iskolai program és A két vagy több zavarral, illetve hiánnyal küzdő tanulók alacsonyabb követelményszintű általános iskolai programja kivitelezési utasításainak a figyelembevételével – az általános iskolai oktatásra vonatkozó általános célok mellett a következő célokat valósítja meg:

- fejleszti a tanulók első és második nyelvi készségét és kompetenciáját;
- ápolja és fejleszti a magyar nyelvet és kultúrát;
- a nemzeti és kulturális sokszínűség tiszteletben tartására és megértésére, valamint a szlovén nemzet tagjai és a magyar nemzeti közösség tagjai közötti együttműködésre nevel, fejleszti a nemzetiségileg vegyesen lakott területen az együttélés képességét.

A kétnyelvű általános iskola céljainak és feladatainak sikeres megvalósítását biztosító feltételek:

- módosított óraterv;
- módosított tantervek;
- mindkét tanítási nyelvet beszélő, megfelelő képzettségű tanárok és szakemberek, akik folyamatosan fejlesztik nyelvtudásukat és a kétnyelvű oktatás módszertanáról szerzett tudásukat;
- kétnyelvű tankönyvek 3–9. osztályig;
- a nemzetiségi program megvalósításához szükséges taneszközök;
- módosított normatívák és standardok.

Az alacsonyabb követelményszintű kétnyelvű általános iskolai program óraterve a következő tantárgyakkal bővül: szlovén mint második nyelv, magyar mint anyanyelv és magyar mint második nyelv. Mindhárom tantárgy oktatása a Szlovén Köztársaság Közoktatási Szaktanácsa által elfogadott tantervek szerint folyik. A tantárgyakkal való bővítés miatt részben megváltozott az alap óraterv egyes tantárgyainak az óraszám (szlovén mint anyanyelv, képzőművészet, zeneművészet, társadalomtudomány, környezetismeret, természettudomány, technika és technológia, háztartástan).

3 AZ ALACSONYABB KÖVETELMÉNYSZINTŰ KÉTNYELVŰ ÁLTALÁNOS ISKOLAI PROGRAM MÓDOSÍTOTT ÓRATERVE

A. KÖTELEZŐ PROGRAM

Tantárgyak	1. o	2. o	3. o	4. o	5. o	6. o	7. o	8. o	9. o	óraszám
Szlovén nyelv 1	5	6	6	5	5	5	4	4	4	1528
Szlovén nyelv 2	3	4	4	4	4	4				805
Magyar nyelv 1	5	6	6	5	5	5	4	4	4	1528
Magyar nyelv 2	3	4	4	4	4	4	4	4	4	1213
Idegen nyelv							2	2	2	204
Képzőművészet	1	1	1	2	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	433
Zeneművészet	2	1,5	1,5	1,5	1	1	1	1	1	399,5
Matematika	4	4	5	5	4	4	4	4	4	1318
Technika és technológia					1,5	2,5	3	3	3	446
Háztartástan					1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	258
Természettudomány				2	2	2	2	4	3	515
Környezetismeret	2	2	2							210
Társadalomtudomány				2	2	2	4	2	3	517
Sport	3	3	3	3	3	3	3	3	3	936
Osztályközösség	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	189,5
A tantárgyak száma	8	8	8	8	11	11	12	12	12	
Heti óraszám	20,5	22	23	25	26	27	30,5	31	31	
Tanítási hetek száma	35	35	35	35	35	35	35	35	33	

ISKOLA A TERMÉSZETBEN	
-----------------------	--

A2. SPECIÁLIS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

	1. o	2. o	3. o	4. o	5. o	6. o	7. o	8. o	9.o	óraszám
SZÁMÍTÁSTECHNIKAI ALAPISMERETEK				1	1	1				105
SZOCIÁLIS TANULÁS	1	1	1	1	1	1				210

Összesen	1	1	1	2	2	2				
----------	---	---	---	---	---	---	--	--	--	--

B. BŐVÍTETT PROGRAM

	1. o	2. o	3. o	4. o	5. o	6. o	7. o	8. o	9. o	óraszám
PÓTOKTATÁS ÉS EMELT SZINTŰ OKTATÁS	2	2	2	2	2	2	2	2	2	624
SZAKKÖRÖK	2	2	2	2	2	2	2	2	2	624
REGGELI FELÜGYELET - BUSZSOZÓ TANULÓK FELÜGYELETE	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5				525
NAPKÖZI										

tevékenységi napok/napok száma	1. o	2. o	3. o	4. o	5. o	6. o	7. o	8. o	9. o	Tev. óra össz.
KULTÚRNAPOK	4	4	4	3	3	3	3	2	3	116
TERMÉSZETISMERETI NAPOK	3	3	3	3	3	3	3	3	2	104
TECHNIKAI NAPOK	3	3	3	4	4	4	4	10	10	180
SPORTNAPOK	5	5	5	5	5	5	5	5	5	180
ÓRÁK SZÁMA ÖSSZESEN										
TEVÉKENYSÉGI NAPOK SZÁMA	15	15	15	15	15	15	15	20	20	

Az olasz és a magyar nemzeti közösségnek a nevelés és oktatás terén levő különjogairól szóló törvény lehetővé teszi, hogy a tanulók heti óraszámát az óratervezés szerint az egynyelvű iskolához képest legfeljebb két órával növekedhet.

A magyar kultúra, történelem és földrajz tananyagát a társadalomtudomány, a zeneművészet és a képzőművészet tanterveinek tartalmának az aktualizálásával, a bővített program keretében a tevékenységi napokon, valamint az iskola projektjeiben valósulnak meg.

Az iskola különféle kulturális tevékenységekkel valósítja meg az együttélésre való nevelés céljait úgy, hogy megteremtí és kihasználja a kommunikációs készségek fejlesztésének lehetőségeit mindkét nyelven.

A kétnyelvű általános iskolában a kulturális értékekkel való gazdagodás érdekében fontos szerepet töltenek be a szlovén és a magyar néptáncsoportok, kórusok, zenei együttesek, olvasási versenyek és szavalócsoporthoz, amelyekben nemzetiségétől függetlenül minden tanuló részt vehet. Nemzetiségre való tekintet nélkül minden tanuló részt vehet az iskola összes tevékenységében, ünnepségén, rendezvényén és versenyén, valamint az osztályt és az iskolai közösséget vezető

testületekben. Minden tanulónak lehetősége van anyanyelvén részt venni a nevelési és oktatási folyamat minden szakaszában, az iskola összes tevékenységében és munkájában.

4 TANÍTÁS

Az alacsonyabb követelményszintű kétnyelvű általános iskolai program módosított óratervében módosult egyes tantárgyak óraszámja. A kétnyelvű iskola azonban a módosított óraszám ellenére is köteles megvalósítani ezen tantárgyak tantervi céljait. A csökkentett óraszámú tantárgyak (környezetismeret, képzőművészet, társadalomtudomány, természettudomány, technika és technológia, háztartástan) céljai tantárgyközi kapcsolatok révén a szlovén- és a magyarórák keretében valósulnak meg.

Az alacsonyabb követelményszintű kétnyelvű általános iskolai programba a nemzetiségileg vegyesen lakott területről, valamint az egynyelvű (szlovén) területről is iratkoznak tanulók. A tanulók vegyes (szlovén/magyar/horvát/roma) vagy egynyelvű családokból érkeznek. Az egynyelvű területről érkező tanulók oktatása nem folyik két nyelven. A tanulók anyanyelvi, illetve második nyelvi kompetenciája nagyon különböző. Az írás- és olvasástanítás nyelvének (magyar/szlovén) a kiválasztása általában a családi/otthoni környezetben domináns nyelven alapszik.

Az iskolába lépéskor nagyon eltérő lehet a gyerekek nyelvi kommunikációs kompetenciája: a mindkét nyelven kiegyensúlyozottan jól beszélőktől a csak anyanyelvükön kommunikáló tanulókig terjedő skálán helyezkedhet el. Ezért az iskolának a nyelvek oktatása során, illetve a célok kitűzésekor figyelembe kell vennie az egyes tanulók kommunikációs kompetenciáját és képességeit.

A második nyelvi készség tervezett fejlesztése az iskolában kezdődik. A tanulók elsajátítják a második nyelv fonetikáját, meg tudják nevezni a közvetlen környezetükben levő tárgyakat és fogalmakat, és képesek egyszerű mondatokat alkotni. Az irányított munkának a célja elsősorban a második nyelven való befogadó kommunikációs készség fejlesztése természetes módon, a gyerekek számára ismert kontextusban. A tanárok ehhez a feladathoz a tanulók közvetlen környezetében levő tárgyakat használják szemléltetésként. Emellett irodalmi szövegeket, verseket, kiolvasókat, játékokat stb. is olvasnak, illetve mondanak a tanulóknak. A tanároknak figyelembe kell venniük a gyermekek heterogén nyelvi tudását és egyéni képességeit. Előnyben kell részesíteniük a nyelvi játékokat, szójátékokat és egyéb kommunikációs játékokat.

A tudás ellenőrzése és értékelése – a nyelvek kivételével – minden tantárgynál kétnyelvű. A tanuló tudását – a nyelvek kivételével – minden tantárgynál az első nyelven, illetve az általa választott nyelven megadott válaszai alapján értékeljük.

Szlovén és magyar mint második nyelvnél a tanárok tartásuk szem előtt azon elvet, mely szerint a

szöveges értékelés (az első és a második nevelési-oktatási szakaszban) és a számszerű osztályozás (a harmadik nevelési-oktatási szakaszban) az adott tanuló szlovén, ill. magyar mint második nyelvi tudásának a fejlődését tükrözze, a tantervekben meghatározott minimális és alapvető követelményeknek a figyelembevételével.

A tanárok megfelelő pedagógiai munkájának köszönhetően a tanulók elsajátítják a második nyelvi tantervi célokat, és pozitív osztályzatot kapnak.

A második és harmadik nevelési-oktatási szakasz végén a tanulók országos tudásfelmérésen vesznek részt. A felmérésen való részvétel önkéntes. A második szakasz végén szlovén vagy magyar nyelvből és matematikából van felmérés, a harmadik szakasz végén pedig szlovén vagy magyar nyelvből, matematikából és egy harmadik, a kötelező tantárgyak köréből az oktatási miniszter által kijelölt tantárgyból.

4.1 A tanítás megszervezése

A két tanítási nyelv fejlesztése, a tantárgyak tantervi céljainak a megvalósítása, valamint a nemzetiségi tartalmak elsajátítása érdekében a tanítást minél célravezetőbben kell megszervezni. A tanulók alacsony létszáma miatt az oktatási folyamat két vagy három különböző osztály összevonásával folyik. A tanulók fejlődésének pszichológiai jellemzőit, a belőlük eredő módszertani követelményeket, valamint a tantervi célokat és követelmények figyelembevétele mellett az egymást követő osztályok tanulóiból ajánlott tagozatokat alakítani, pl. kétosztályos kombináció esetében az 1. és 2. osztályos tanulók, illetve a 3. és 4. osztályos tanulók összevonása célszerű. Három osztály összevonása esetében a szakaszokon belüli tagozatalakítás az ajánlott.

Első nyelvnél az első nevelési-oktatási szakaszban kezdődik a szisztematikus írás- és olvasástanítás, második nyelvnél pedig a kommunikációs kompetenciára irányuló fejlesztés.

Az alacsonyabb követelményszintű kétnyelvű általános iskolai program módosított óraterve a harmadik nevelési-oktatási szakaszban meghatározza a szlovénről mint második nyelvről a szlovénre mint anyanyelvre történő átállást, és egyben az áttérést az egységes tantervre. Ennek érdekében az iskola köteles az 5. és 6. osztályos tanulóknak szlovén nyelvből pótktatást felkínálni, amelynek látogatásáról a tanulók és szüleik önként döntenek.

A 7. osztályban az iskolának lehetővé kell tennie a tanulók zökkenőmentes és fokozatos áttérését az egységes tantervre. Az átmenet megkönnyítése érdekében az iskola az első és a második értékelési időszakban külön figyelmet fordít a tanulók szóbeli és írásbeli kommunikációjában rejlő hiányosságok megszüntetésére. Ezt kisebb csoportokban való tanítással, a tananyag mennyiségének módosításával, aktívabb munkaformák és módszerek megfelelő alkalmazásával valósíthatja meg.

Az oktatás szervezése és a külső evalváció azt mutatja, hogy nem célszerű homogén nyelvi

csoportokat alakítani. Az I. és a II. nevelési-oktatási szakaszban alkalmasabb a teamben való tanítás bevezetése mind a nyelvek, mind a többi tantárgy esetében, szem előtt tartva az osztályok optimális kombinációját és az oktatási-nevelési folyamat flexibilis szervezését: pl. rövidebb és hosszabb tananyagegységek, tömbösítve, kizárólag a tanév bizonyos fázisában; a természettudományra és/vagy a társadalomtudományra fókuszáló oktatás a második szakaszban (flexibilis óraterv). A teamben való tanítás különböző modellek formájában működhet: pl. azonos tanítási tartalom (mint előadás, beszélgetés, bemutatás... kiegészítése) vagy eltérő tanítási tartalom mentén (felváltva vagy egyidejűleg különböző állomásokon, eltérő homogén vagy heterogén csoportokban). A teamben való tanítás egyidejű modelljei nagy kihívást jelentenek a tanároknak, de a team tagjainak az egymást kiegészítő hozzáállása mellett módszertani szempontból rendkívül változatosak és érdekesek lehetnek.

A tanárok, figyelembe véve a tanulók szlovén és magyar kommunikációs készségeit és képességeit, valamint a tantervi célok, illetve várt eredmények elérését, valamennyi tantárgy tanítását teljes egészében vagy részben külön helyiségben levő csoportokban is megvalósíthatják.

Két tanár párban folyó munkájával lehetőség nyílik az „egy személy – egy nyelv” modell flexibilis alkalmazására is, amikor az célszerű. Ilyen esetben a tanárpárosnak meg kell felelnie az „egy személy – egy nyelv” elvén.

A szlovén és a magyar nyelvi órákon a tanulókat az érvényes normatívák alapján a következő csoportokba soroljuk: szlovén mint anyanyelv, szlovén mint második nyelv; magyar mint anyanyelv, magyar mint második nyelv (Az olasz és a magyar nemzeti közösségnek a nevelés és oktatás terén levő különjogairól szóló törvény 8. cikkelye).

A többi tantárgynál mindkét nyelv tanítási nyelv. A két nyelv használatának aránya igazodik a tanulók képességeihez és kommunikációs készségéhez, figyelembe véve az anyanyelvüket, környezetüket és az adott osztály tanulóinak a nemzetiségi összetételét.

A magyar, illetve a szlovén nyelvi készségfejlesztés érdekében a III. nevelési-oktatási szakaszban bizonyos tantárgyaknál olyan tanulói csoportokat alakíthatnak az iskolában, amelyekben egyes tantárgyaknál túlnyomórészt szlovén, illetve magyar nyelven valósul meg a tanítás. Az ilyen nyelvi csoportok kétféle módon működhetnek: legfeljebb három tantárgynál heti 1-1 órában, illetve egy tantárgynál a hét összes órájában. Nyelvi csoportok a szülők írásbeli beleegyezése alapján jöhetnek létre. Amennyiben erre nincs igény, az oktatás két nyelven folyik. A heterogén osztályokban a kétnyelvű oktatás a célirányos párhuzamos módszer szerint történik. A célirányos párhuzamos módszer esetében az egyik nyelven az új anyag feldolgozása, a másik nyelven pedig az elmélyítése, begyakorlása és összefoglalása történik. A két nyelv megosztása az osztály összetételéhez, a tanulók igényeihez, valamint a rendelkezésre álló káderhez és az óraterv

lehetőségeihez igazodik.

1. és 2. osztályban a szlovén nyelven tanuló csoport szlovén nyelvű tankönyveket használ, a magyar csoport pedig magyar nyelvű tankönyveket. A 3–9. osztályban a nyelvek kivételével az összes tantárgynál kétnyelvű tankönyvek és munkafüzetek használatosak.

5 FORRÁSOK

1. Kovács, Attila. 2000: O zgodovini Lendave. V: *Medetnični odnosi in etnična identiteta v slovenskem etničnem prostoru II*, Nečak Lük, A., Jesih, B. Ljubljana.
2. Program življenja in dela osnovne šole, Zavod RS za šolstvo, Ljubljana, 1984.
3. Nečak Lük, Albina. 1989: Motivacija za učenje maternega in drugega jezika v dvojezični osnovni šoli v Prekmurju. V: *Vzgoja in izobraževanje v večjezičnih okoljih*.
4. Novak Lukanovič, Sonja. 2000: Pogledi na dvojezično vzgojo in izobraževanje, V: *Medetnični odnosi in etnična identiteta v slovenskem etničnem prostoru II*, Nečak Lük, A., Jesih, B. Ljubljana.
5. Nečak Lük, Albina. 1999: Modeli izobraževanja v etnično in jezikovno heterogenih okoljih: Analiza strukturnih elementov za izbiro modelov izobraževanja v slovenskem etničnem prostoru. Raziskovalno poročilo. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Znanstveni inštitut.
6. Nečak Lük, Albina. 2000: Mnenje o jezikovni organizaciji pouka po modelu ena oseba en jezik v 1. razredu DOŠ Genterovci.
7. Az olasz és a magyar nemzetek közösségnek a nevelés és oktatás terén levő különjogairól szóló törvény
8. Prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom za dvojezično osnovno šolo. <http://www.zrss.si/default.asp?rub=205>
9. Dopolnitev posebnega dela prilagojenega izobraževalnega programa osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom z določitvijo specialno pedagoških dejavnosti in navodil za izvajanje v primeru dveh ali več motenj, ovir oz. primanjkljajev za gluhe in naglušne, slepe in slabovidne, gibalno ovirane ter govorno-jezikovne motnje, Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje, 2006.
<http://www.zrss.si/default.asp?rub=3067>